HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

וכן תעשו לדורות מתיב רבא א) א כל הכלים שעשה משה משיחתן מקדשתן [1] ב מכאן ואילך עבודתן מחנכתן ואמאי נימא וכן תעשו לדורות שאני התם דאמר קרא [2] וימשחם ויקדש °אותם במשיחה ולא לדורות במשיחה אימא אותם במשיחה לדורות או במשיחה או בעבודה אמר רב פפא אמר קרא [3] אשר ישרתו בם בקדש תלאן הכתוב בשירות השתא דכתב רחמנא אשר ישרתו אותם למה לי אי לא כתב רחמנא אותם הוה אמינא הני הוא דבמשיחה לדורות במשיחה ובעבודה דהא כתב וכן תעשו מיעט רחמנא אותם במשיחה ולא לדורות במשיחה: ובשתי תודות: תנא ב) ג שתי תודות שאמרו בלחמן ולא בבשרן מנהני מילי אמר רב חסדא דאמר קרא [4] ואעמידה שתי תודות גדולות ותהלוכות לימין מעל לחומה מאי גדולות אילימא ממין גדול ממש נימא פרים אלא גדולות במינן מי איכא חשיבותא קמי שמיא ג) והתניא ד) נאמר בעולת בהמה [5] אשה ריח ניחח בעולת העוף [6] אשה ריח ניחח במנחה [7] אשה ריח ניחח ללמד שאחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין את לבו לאביו שבשמים אלא גדולה שבתודה ומאי ניהו ד חמץ דתנן ה) התודה היתה באה מן חמש סאין ירושלמיו' שהן שש מדבריות שהן שתי איפות והאיפה שלש סאין ה עשרים עשרון עשרה לחמץ ועשרה למצה ו ובמצה שלשה מינין חלות רקיקין ורבוכה אמר רמי בר חמא ז אין העזרה מתקדשת אלא בשירי מנחה מאי טעמא כירושלים מה ירושלים דבר הנאכל בה מקדשה אף עזרה דבר הנאכל בה מקדשה אטו לחמי תודה בעזרה מי לא מתאכלי ח אלא כירושלים מה ירושלים דבר הנאכל בה ויוצא ממנה נפסל אף עזרה דבר הנאכל בה והיוצא ממנה נפסל אי מה להלן חמץ אף כאן חמץ ותסברא מנחת חמץ מי איכא

וכי

וכן תעשו. קרא יתירא למידרש לדורות. ובימי משה דהוא ו) מלך ונביא ואחיו כהן גדול ואורים ותומים ושבעים זקנים: ז) **שתי תודות.** מנחמיה בן חכליה גמרינן: **משיחתן.** בשמן המשחה מקדשתן קדושת הגוף לכלי שרת ולקדש את הנכנס לתוכו: **מכאן ואילך.** כלי הדורות לא נמשחו אלא התחלת עבודתן מחנכתן לקדושה וחינוך לשון התחלה: **אימא אותם במשיחה.** ולא בעבודה. לדורות אי בעי במשיחה אי בעי בעבודה: **תלאן בשירות.** (א) מדכפל קרא בלשניה כלי השרת אשר ישרתו שנעשו כלי שרת ע"י שירות: **ה"ג אי לאו כתיב אותם הוה אמינא לדורות במשיחה ובעבודה דהא כתב וכן תעשו במשיחה וכתיב ושרתו לשירות ולבעי תרתי קמ"ל למעטינהו ממשיחה.** דאי לאו להכי אתא למאי אתא אי למימרא לדורות לא מיקדשי במשיחה לחודה לישתוק קרא מיניה ונפקא לן מאשר ישרתו: **בלחמן ולא בבשרן.** הלחם היו נושאין שני לחמי תודה: **מנא ה"מ.** דבלחמן קאמר: **ואעמידה שתי תודות.** נחמיה קאמר בספר עזרא ח) כשנבנית חומת ירושלים ובא לקדש את העיר ואעמידה שתי תודות גדולות אצל החומה מבחוץ ותהלוכות לימין מעל החומה ט) להקיף את העיר בתהלוכות שהלכו דרך ימין כשפניהם לחלל העיר הלכו תמיד לצד ימינם עד שהקיפו את כולה: **ממין גדול.** ובבשר קאמר קרא וגדולות דקאמר ממין גדול של בקר ולא של צאן: **גדולות במינן.** מאותו מין שהיו שהביאו גדולות ולא קטנות: **אלא גדולות שבתודה.** ועל כרחך בלחם קאמר ואשמעינן דשל חמץ היו שהן גדולות שבלחמי תודה: **דתנן.** שחלות החמץ גדולות משל מצה: **שהן שש מדבריות.** שהוסיפו על המדות שתות מלבר שהכניסו שש חלקים ראשוני' בחמש והוסיפו חלק ששי מבחוץ: **שהן שתי איפות.** שהאיפה שלש סאין והם עשרים עשרונות שהאיפה עשר עשרונות כדכתיב (שמות טז) והעומר עשירית האיפה וגו': **עשרה לחמץ ועשרה למצה.** יליף מקרא במסכת מנחות [עז:] והקריב על זבח התודה חלות מצות בלולות בשמן [ויקרא ז] הרי מין אחד ורקיקי מצות משוחים בשמן [שם] הרי שני מינין של מצה סלת מרבכת חלות בלולות בשמן [שם] הרי שלשה מינין של מצה וכתיב בתריה על חלות לחם חמץ יקריב וגו' כנגד מצה הבא חמץ שיהא סלת במין החמץ כנגד שלשה מינין שבמצה: **ובמצה שלשה מינין.** כדפרישנא וילפינן התם מקראי שיש בכל מין עשר חלות. אלמא חלות החמץ גדולות כשלש של מצה: **בשירי מנחה.** בחלות של שירי מנחה הנאכלת לכהנים והאי קידוש דנחמיה ועזרא בקידוש העיר כתיב אבל עזרה שהוסיפו עליה מקיפים אותה בשירי מנחה: **אטו לחמי תודה בעזרה מי לא מתאכלי.** אם רצו כהנים י) לאכול בקדשים מי מעכב עליהם: במנחה כתיב (ויקרא ו) בחצר אהל מועד יאכלוה ואם יצאה לחוץ נפסלה ותודה ולחמה נאכלין בכל העיר ואם יצאו חוץ לחומה נפסלין הלכך ירושלים נתקדשה בלחמי תודה שנאכלין בה ואם יצאו ממנה נפסלין ועזרה נתקדשה בשירי מנחה שנאכלין בה ואם יצאו ממנה נפסלין: ה"ג **ותסברא מנחת חמץ מי איכא.** ולא גרסינן וכי תימא ה"נ מנחת חמץ מי איכא דהאי ותסברא שינויא הוא למימר דעל כרחך במצה נתקדשה דחמץ בשירי מנחה לא משכחת לה: **מנחת חמץ מי איכא.** הא כתיב (שם ב) כל המנחה אשר תקריבו לה' לא כ) תאפה חמץ:

וכי

שאין מוסיפין על העיר ועל העזרות. (לעיל יד.) ואם תאמר דבפ"ק דסנהדרין (דף ב.) לא חשיב אלא ע"א וי"ל דהתם לא חשיב אלא מילי דסנהדרין ותדע דתנן נמי התם אין מוציאין למלחמת הרשות אלא בב"ד של ע"א ולא תני מלך ויועץ ואורים ותומים אע"ג דבעינן להו כדמסיק התם בגמרא (דף טז.) מקרא ואם תאמר הדתנן התם אין דנין לא את השבט כו' ומוקי לה עולא בגמ' (שם) בבאין על עסקי נחלות כתחלתו מה תחלתו בע"א כו' אי מה תחלתו בקלפי ואורים ותומים וכל ישראל וכו' ומאי קושיא אה"נ דניבעי אורים ותומים וכל ישראל והא דלא חשיב להו התם במתני' (דף ב.) משום דלא איירי אלא במילי דסנהדרין ויש לומר מדכייל להו בהדי נביא השקר וכהן גדול משמע ליה דלא בעינן אלא ע"א דומיא דידהו מאי אמרת דשבק למיתני אורים ותומים משום דלא איירי אלא במילי דסנהדרין אם כן ליתנינהו באפי נפשייהו דלא אתו למיטעי לשוינהו כנביא השקר:

וכן תעשו לדורות. פירש בקונטרס ובימי משה דהוא מלך ונביא ואחיו כהן גדול ואורים ותומים ותימה אם כן בפ"ק דסנהדרין (דף טז:) בהעמדת סנהדרין לשבטים דילפינן ממשה דבמקום ע"א הוה קאי ליבעי נמי מלך ונביא ועוד אע"ג דאהרן היה בבנין משכן וכי נשאלו באורים ותומים לעשות משכן הלא קודם שנתכהן אהרן על ידי המלואים נעשה המשכן וקושיא ראשונה יש לתרץ דהכא מרבינן טפי משום דכתיב וכן תעשו דמשמע דאתא לרבויי כל הנך וא"ת כלים נמי ניבעו ע"א וכי תימא הכתוב תלאן בשירות דאין צריך אלא שירות הא בסמוך משמע דאי לאו אותם הוה אמינא דבעי משיחה ועבודה ואם כן השתא דכתב אותם למעוטי משיחה ע"א מיהא לא נימעוט וי"ל דאתא אותם לגלויי דוכן תעשו לא קאי אכלים ולא בעינן בהן לדורות דומיא דמשה: **מתיב** רבא כל הכלים שעשה משה. תימה ממשכן גופיה ה"ל למיפרך שיהא צריך משיחה לדורות כמו שנמשח בימי משה כדכתיב בקרא ל) כדאמר לקמן (דף טז:) גבי משכן ומקדש: **לדורות** אי בעי במשיחה אי בעי בעבודה. הכא לא בעי למיפרך לדורות במשיחה ובעבודה כדקאמר בסמוך דאותם משמע למעוטי משיחה לדורות: **ללמדך** שאחד המרבה כו'. אע"ג דאמר (יומא דף לד:) האחד המיוחד שבעדרו וגבי פרה אדומה נמי אמרינן (לעיל דף יא:) שאם מצא נאה הימנה מלוה לפדות מ"מ לא היה לו להתפאר בכך כיון שמלוה בזה כמו בזה אם מתכוין לשם שמים: **אין** עזרה מתקדשת אלא בשירי מנחה. תימה למאן דאמר בפ"ב [דזבחים] (דף קיג. ושם) דאין מנחה בבמה היאך מתקדשת בשלמא בימי עזרא איכא למימר דסבר כמ"ד קדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא ועזרא זכר בעלמא הוא דעבד אבל בימי שלמה ויהושע קשיא וכ"ת דקדשה במנחת העומר והא בסוכות היה הקידוש בימי שלמה כדאמר במועד קטן (דף ט.) וכדמוכחי קראי ויש לומר כיון שהכל בא בבת אחת הקידוש ועשיית מנחה לא חשבינן מנחה בבמה ובקמיצה ובהקטרה היתה מקומה מתקדש וכל העבודה היתה מחנכתה ומתקדש מקומה א"נ כיון דלא אפשר לא צריך והא דקאמר הכא דאין מתקדשת °היינו היכא דאפשר כגון שבאין להוסיף על העזרה: **ויוצא** ממנה נפסל. ואם תאמר הר הבית היכי קדיש שאין דבר נאכל בו שיוצא ממנו נפסל ויש לו קדושה בפני עצמו שהוא מחנה לויה וכן בתי ערי חומה דמוכח לקמן (דף טז.) שנתקדשו והא אין דבר שנפסל ביוצא ויש לומר היכא דלא אפשר לא אפשר כדמוכח בשמעתא:

[שייך לע"ב] **בשחיטת** כבשים הוא דקדשי. ולמאן דאמר תנור מקדש נמי לא מצי אפי להו מאתמול דלא ליפסלו בלינה ופלוגתא היא בפרק שתי הלחם (מנחות דף צה:):

אין

מסורת הש"ס

א) סנהדרין טז: יומא יב:, ב) [תוספ' סנהד' פרק ג], ג) [צ"ל והתנן], ד) [מנחות קי.], ה) שם עו:, ו) בס"א: הוא היא, ז) [דיבור זה שייך לעיל במשנה יד.], ח) [נחמיה יב], ט) [מעל לחומה. רש"ש], י) לאכול בה קדשים כצ"ל [והריעב"ץ הגיה לאכלן בקודש], כ) [צ"ל תעשה], ל) [צ"ל וכדאמר. רש"ל].

◆

תורה אור השלם

1. כְּכֹל אֲשֶׁר אֲנִי מַרְאֶה אוֹתְךָ אֵת תַּבְנִית הַמִּשְׁכָּן וְאֵת תַּבְנִית כָּל כֵּלָיו וְכֵן תַּעֲשׂוּ: שמות כה ט
2. וַיְהִי בְּיוֹם כַּלּוֹת מֹשֶׁה לְהָקִים אֶת הַמִּשְׁכָּן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ וְאֶת כָּל כֵּלָיו וְאֶת הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת כָּל כֵּלָיו וַיִּמְשָׁחֵם וַיְקַדֵּשׁ אֹתָם: במדבר ז א
3. וְלָקְחוּ אֶת כָּל כְּלֵי הַשָּׁרֵת אֲשֶׁר יְשָׁרְתוּ בָם בַּקֹּדֶשׁ וְנָתְנוּ אֶל בֶּגֶד תְּכֵלֶת וְכִסּוּ אוֹתָם בְּמִכְסֵה עוֹר תָּחַשׁ וְנָתְנוּ עַל הַמּוֹט: במדבר ד יב
4. וָאַעֲלֶה אֶת שָׂרֵי יְהוּדָה מֵעַל לַחוֹמָה וָאַעֲמִידָה שְׁתֵּי תוֹדֹת גְּדוֹלֹת וְתַהֲלֻכֹת לַיָּמִין מֵעַל לַחוֹמָה לְשַׁעַר הָאַשְׁפֹּת: נחמיה יב לא
5. וְקִרְבּוֹ וּכְרָעָיו יִרְחַץ בַּמָּיִם וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל הַמִּזְבֵּחָה עֹלָה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַיְיָ: ויקרא א ט
6. וְשִׁסַּע אֹתוֹ בִכְנָפָיו לֹא יַבְדִּיל וְהִקְטִיר אֹתוֹ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחָה עַל הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל הָאֵשׁ עֹלָה הוּא אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ: ויקרא א יז
7. וֶהֱבִיאָהּ אֶל בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים וְקָמַץ מִשָּׁם מְלֹא קֻמְצוֹ מִסָּלְתָּהּ וּמִשַּׁמְנָהּ עַל כָּל לְבֹנָתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת אַזְכָּרָתָהּ הַמִּזְבֵּחָה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ: ויקרא ב ב

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה תלאן בשירות מדכפל. נ"ב עי' בסנהדרין דף טז ע"ב:

◆

גליון הש"ס

גמ' אותם במשיחה ולא לדורות. עיין מנחות דף נז ע"ב תוס' ד"ה ר' יאשיה: **תוס' ד"ה אין וכו' היינו היכא דאפשר.** עיין טורי אבן ר"ה דף ז ע"ב ד"ה מידי דתליא במעשה:

◆

רבינו חננאל

וכן תעשו לדורות. משה רבינו מלך ונביא. אהרן באורים ותומים. וע"א זקנים ובשתי תודות אלו המלואים א) וכתיב וכן תעשו. כל שלא נעשית בכל אלה. הנכנס לשם אין חייבין עליה. תנא שתי תודות שאמרו בלחמן ולא בבשרן: ואוקימנא בחמץ שבתודה שהוא מין גדול שבהן מד' מינין לחם בתודה הן חלות ורקיקין ורבוכה. וכנגדן חלות חמץ עשרה עשרונות. ואלו השלשה מינין חלות ורקיקין ורבוכה עשרה עשרונות

עין משפט נר מצוה

ט א ב מיי' פ"א מהל' כלי המקדש הל' יב:
י ג ד מיי' פ"ו מהל' בית הבחירה הל' יב:
יא ה מיי' פ"ט מהל' מעשה קרבנות הל' יז:
יב ו מיי' שם הל' יח:
יג ז ח מיי' פ"ו מהל' בית הבחירה הל' יג:

◆

מוסף רש"י

וכן תעשו לדורות. מה משכן על פי משה, והוא במקום סנהדרי גדולה, אף לדורות על פי סנהדרי גדולה (סנהדרין טז:). **משיחתן מקדשתן.** כדכתיב (במדבר ז) וימשחם ויקדש אותם, **מכאן ואילך.** לא נמשחו כלים חדשים שנעשים שם, כדאמרינן אותם במשיחה (יומא יב:) **כלים שעשו אחרי כן עבודתן מחנכתן.** מעשה שמתחנכים בעבודה מתקדשין (סנהדרין טז:). **אותם במשיחה.** אותם מיעוטא הוא (שם). **שאחד המרבה.** להביא קרבנות (מנחות קי.). **שהן שש מדבריות.** דאילו סאה ירושלמית היתה יתירה על של מדבר שתות, ואותן שש מדבריות הן שתי איפות. שהאיפה ג' סאין, שהן כ' עשרונות, דכתיב (שמות טז) והעומר עשירית האיפה, דעומר הוא עשרון ונמצא י' עשרונים באיפה וב' איפות הן כ' עשרונות (מנחות עו:). **עשרה לחמץ ועשרה למצה.** די' חלות היו חמץ ובמצה ג' מינין וכל אחד היה של י' חלות, נמצא במצה שלשים חלות של י' עשרונות, נמצאו שלש עשרונות ושליש עשרון לכל מין ומין, וג' חלות לעשרון, שמכל עשרון היה עושה ג' חלות של מצה, דשלשים חלות לא היו אלא י' עשרון (שם עו.).

◆

רבינו חננאל (המשך)

נמצא החמץ כנגד ג' מינין הללו. והוא הגדול שבארבעתם. אבל חשיבותא בקרבנות קמי שמיא ליכא דתנן בסוף מנחות נאמר בעולת בהמה ריח ניחוח ובעולת העוף ריח ניחוח ללמדך שאחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין את לבו לשמים: ירושלמי רב אמר בתחלה ויעל דוד בדבר גד. דוד זה המלך. בדבר גד זה נביא. ויחל שלמה לבנות את בית ה' ב) מפני שהיתה תורפת ירושלים שם והיתה יכולה להכבש משם: אמר רמי בר חמא אין עזרה מתקדשת אלא בשירי מנחות כירושלי' מה ירושלים דבר הנאכל בה כגון תודה ואם יוצא חוץ לירושלים נפסל כך העזרה מתקדשת בדבר הנאכל בו והוא שירי מנחות. ואם יוצאות חוץ לעזרה נפסלות. אי מה תודה בחמץ מתקדשת אף שירי מנחות בחמץ מתקדשות. וכי משכחת בשירי מנחות חמץ.

א) עי' רשב"א.

ב) עי' ירושלמי כאן ובפ"א דסנהדרין.